

**QUICKSCAN NATUURWETGEVING
GEZONDHEIDSZORG CENTRUM
VIJVERDALSEWEG MAASTRICHT**

AANNEMINGSBEDRIJF DE LANGEN & VAN DEN BERG BV

19 maart 2012
076341635:0.6 - Definitief
B02043.000213.0100

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding en doel	2
1.2	Leeswijzer	2
2	Projectbeschrijving	3
2.1	Huidige situatie plangebied en omgeving	3
2.2	Voorgenomen ingreep.....	4
3	Effectbeoordeling	6
3.1	Methodiek.....	6
3.2	Huidige situatie en effecten beschermde gebieden.....	6
3.3	Huidig voorkomen en effecten beschermde soorten	6
3.3.1	Vaatplanten.....	7
3.3.2	Broedvogels	7
3.3.3	Zoogdieren.....	7
3.3.4	Amfibieën	8
3.3.5	Overige soorten.....	8
4	Toetsing aan Flora- en faunawet	9
4.1	Overtreding verbodsbepalingen.....	9
4.2	Mitigerende maatregelen.....	9
4.3	Toetsing effecten na uitvoering mitigerende maatregelen.....	10
4.4	Conclusie en advies	11
Bijlage 1	Wettelijk kader Flora- en faunawet	13
Bijlage 2	Wettelijk kader gebiedsbescherming	18
Colofon	.....	22

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Aannemingsbedrijf De Langen & van den Berg B.V. heeft het voornemen om in het plangebied aan de Vijverdalseweg in Scharn te Maastricht een eerstelijns gezondheidszorgcentrum te ontwikkelen. Hiertoe dienen de huidige inrichting en bestemming gewijzigd te worden. In het kader van deze voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling is het noodzakelijk om de plannen te toetsen aan de natuurwetgeving en in het bijzonder aan de Flora- en faunawet.

In februari 2012 heeft ARCADIS in opdracht van Aannemingsbedrijf De Langen & van den Berg B.V. een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd. Dit onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een habitatgeschiktheidsbeoordeling ter plaatse van het plangebied. In voorliggend rapport zijn de resultaten van dit onderzoek beschreven en is beoordeeld of er mogelijke effecten optreden van de ingreep op beschermde soorten of beschermde natuurgebieden. De effecten van de ingreep zijn getoetst aan de natuurwetgeving.

1.2 LEESWIJZER

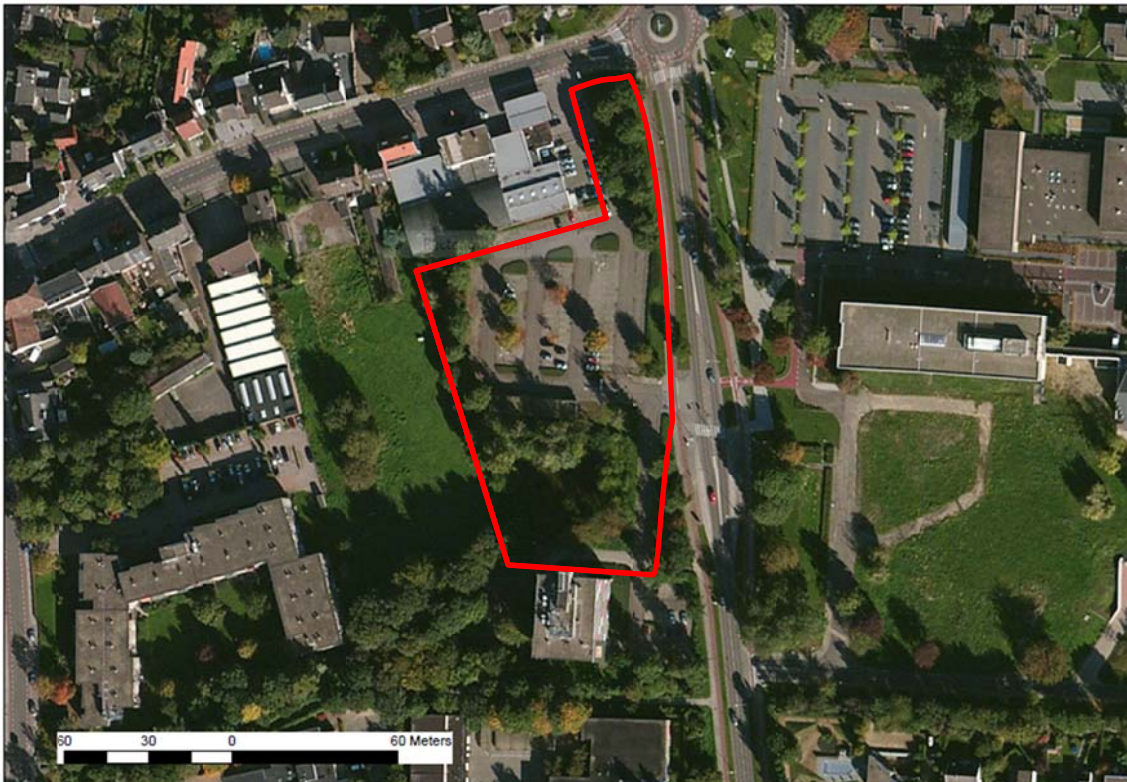
In hoofdstuk 2 lichten we het plangebied toe en geven we een beschrijving van de ingreep. In hoofdstuk 3 lichten we toe of er effecten op beschermde gebieden zijn te verwachten, welke beschermde soorten voorkomen in en in de omgeving van het plangebied, en beoordelen we de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op deze beschermde soorten. In hoofdstuk 4 toetsen we de effecten op beschermde soorten aan de Flora- en faunawet en geven we een advies ten aanzien van de te nemen vervolgstappen. Bijlage 1 en 2 vormen het wettelijk kader van respectievelijk de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur.

2 Projectbeschrijving

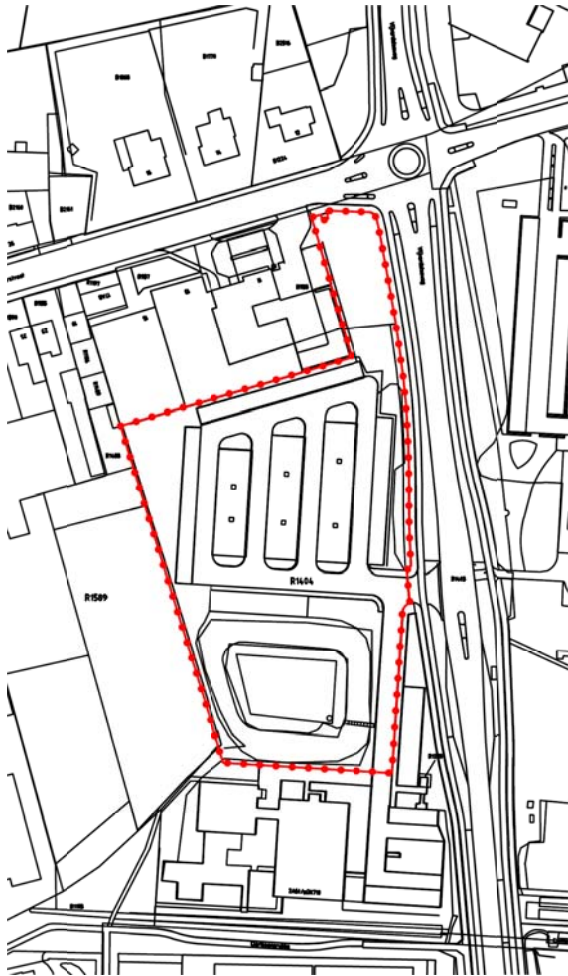
2.1 HUIDIGE SITUATIE PLANGEBIED EN OMGEVING

Het plangebied is gelegen in de wijk Scharn in Maastricht (zie afbeelding 1 en 2), aan de Vijverdalseweg. Het plangebied wordt omgeven door de Vijverdalseweg aan de oostzijde, een tankstation aan de noordzijde, een weiland met schapen en schuren aan de westzijde en een flatgebouw aan de zuidzijde.

Het plangebied bestaat onder andere uit een parkeerplaats en een retentiebekken. Tevens is er ten noorden van de retentiebekken een garage aanwezig. Binnen het plangebied staan op verschillende plaatsen bomen, struweel en hagen: de noordpunt bestaat uit een groenplantsoen met Es, Esdoorn en Walnoot, de retentiebekken wordt omgeven door wilgenstruweel en ten westen van de parkeerplaats staan Zwarte els en een haag van Meidoorn, als afscheiding van het weiland ten westen van het plangebied.

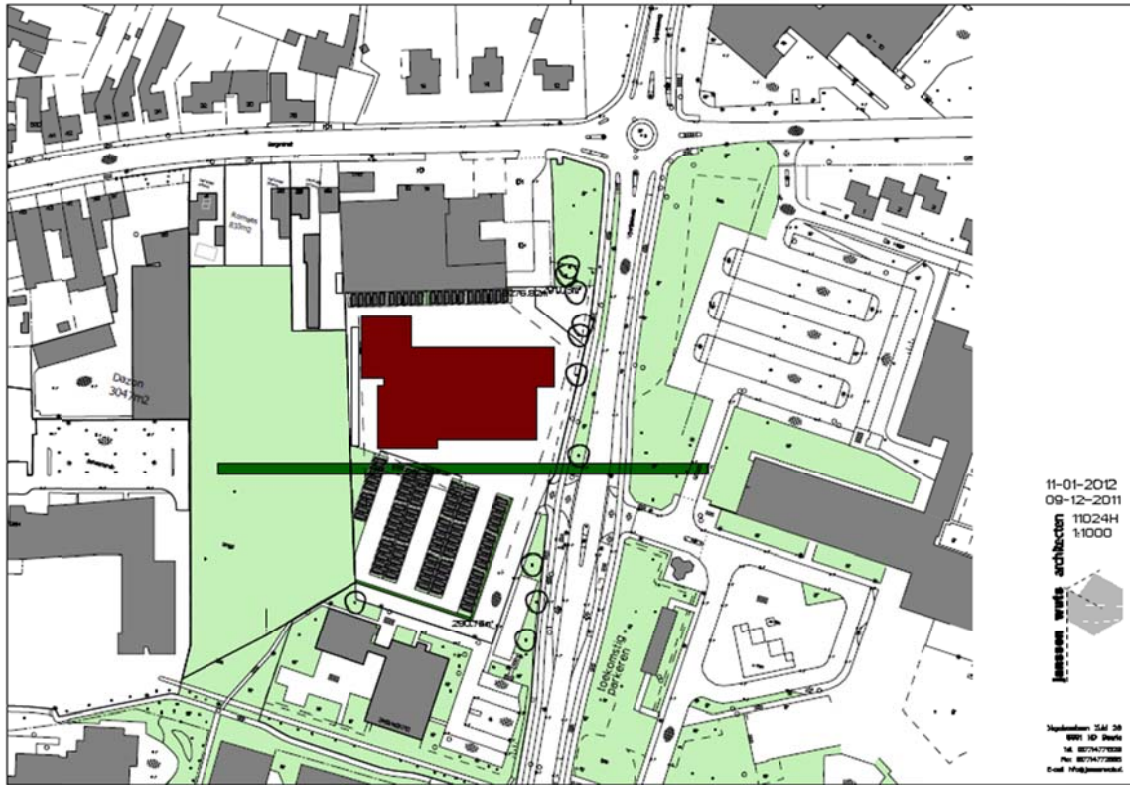
Afbeelding 1 Plangebied op luchtfoto-ondergrond weergegeven (rood-omlijnd)

Afbeelding 2 Plangebied op kadastrale ondergrond (rood-omlijnd)

2.2 VOORGENOMEN INGREEP

Aannemingsbedrijf De Langen & van den Berg B.V. heeft het voornemen om binnen het plangebied een eerstelijns gezondheidszorgcentrum te ontwikkelen met een parkeerplaats. In afbeelding 3 is het plan op kaart weergegeven. In het te ontwikkelen gebouw zullen een groot aantal (para)medische organisaties worden gehuisvest, waaronder een ambulancecentrale.

Afbeelding 3 Ontwerptekening voorgenomen ingreep

3

Effectbeoordeling

3.1 METHODIEK

Ter voorbereiding op de veldinspectie is een bureaustudie uitgevoerd naar de beschikbare verspreidingsgegevens van de te verwachten beschermde flora en fauna. Hierbij is de website van de provincie Limburg geraadpleegd voor de verspreiding van broedvogels en beschermde flora (www.limburg.nl). Tevens is deze website geraadpleegd om te bepalen of het plangebied in of in de omgeving van een gebied is gelegen dat onderdeel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur.

Om te bepalen of er negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde soorten is op 23 februari 2012 een veldinspectie uitgevoerd. Daarbij heeft een ecooloog van ARCADIS het plangebied beoordeeld op het (mogelijk) voorkomen van beschermde flora en fauna, op basis van aanwezige habitats (habitatgeschiktheidsbeoordeling). Tevens is gelet op aanwezige (beschermde) soorten (zichtwaarnemingen en sporen). Daarbij zijn de bomen in het geheel onderzocht op aanwezigheid van holtes die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het plangebied was toegankelijk en is in zijn geheel beoordeeld.

3.2 HUIDIGE SITUATIE EN EFFECTEN BESCHERMDE GEBIEDEN

Deze paragraaf licht de aanwezigheid van en effecten van de ingreep op beschermde gebieden toe. Een toelichting op de wet- en regelgeving ten aanzien van de bescherming van de Ecologische hoofdstructuur en Natura 2000-gebieden is opgenomen in bijlage 2.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Tevens grenst het plangebied niet aan de Ecologische Hoofdstructuur.

Op circa 1,5 km afstand is het Natura 2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg gelegen. In de huidige situatie is het plangebied reeds in gebruik als parkeerplaats. Daarnaast is het plangebied in binnenstedelijk gebied gelegen en wordt geheel omgeven door wegen en bebouwing. Negatieve effecten als gevolg van de ontwikkeling van het plangebied op de Ecologische hoofdstructuur en het Natura 2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg kunnen daardoor worden uitgesloten.

3.3 HUIDIG VOORKOMEN EN EFFECTEN BESCHERMDE SOORTEN

Deze paragraaf licht de aanwezigheid van en effecten van de ingreep op beschermde soorten toe. Een toelichting op de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 1.

3.3.1 VAATPLANTEN

Uit de website van de provincie Limburg blijkt dat er geen beschermde vaatplanten zijn waargenomen binnen het plangebied. Tijdens de veldinspectie zijn geen beschermde planten aangetroffen binnen het plangebied. Binnen het plangebied is tevens geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde plantensoorten. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat de ingreep geen negatieve effecten heeft op beschermde plantensoorten.

Negatieve effecten van de ingreep op beschermde vaatplanten zijn uitgesloten.

3.3.2 BROEDVOGELS

De website van de Provincie Limburg maakt geen melding van jaarrond beschermde broedvogels en overige broedvogels binnen het plangebied. Tijdens de veldinspectie zijn geen jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en het feit dat het plangebied in binnenstedelijk gebied is gelegen met veel bebouwing en wegen, is de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nesten (zoals Steenuil en Kerkuil) niet te verwachten. Wel biedt het plangebied geschikt biotoop voor diverse broedvogels van stad en park zoals Heggemus, Merel, Houtduif en Tjiftjaf, vanwege de aanwezigheid van bomen, hagen en struweel.

De werkzaamheden in het plangebied en het verwijderen van beplanting kunnen leiden tot verstoring van de aanwezige broedvogels. Om te voorkomen dat broedvogels negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden dienen de kap- en rooiwerkzaamheden van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd (ca. 15 maart - 15 juli).

Negatieve effecten door verstoring van broedvogels dient voorkomen te worden door de kap- en rooiwerkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen (ca. 15 maart – 15 juli).

3.3.3 ZOOGDIEREN

Vleermuizen

Uit de veldinspectie en de inspectie van de aanwezige bomen binnen het plangebied is gebleken dat geen van de bomen geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Wel zijn de bomen geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, en dienen de bomen en de meidoornhaag aan de randen van het plangebied mogelijk als (onderdeel van een) vliegroute van vleermuizen. Door de kap van bomen zullen mogelijk foerageergebied en onderdelen van vliegroutes van vleermuizen verdwijnen. In de omgeving van het plangebied is voldoende habitat aanwezig, dat kan dienen als foerageergebied voor vleermuizen. Wel kan het verdwijnen van bomen op het plangebied ertoe leiden dat vliegroutes worden onderbroken en daarmee ongeschikt wordt als onderdeel van het leefgebied van vleermuizen. Tevens kunnen de werkzaamheden en de aanwezigheid van verlichting op de parkeerplaats leiden tot verstoring van vleermuizen. Door mitigerende maatregelen te treffen zijn negatieve effecten op vleermuizen te voorkomen (zie hoofdstuk 4).

Vernietiging van verblijfplaatsen van vleermuizen treedt niet op als gevolg van de ingreep. Negatieve effecten op vleermuizen door vernietiging en verstoring van vliegroutes en foerageergebied zijn te voorkomen door mitigerende maatregelen te treffen.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is als leefgebied en foerageergebied geschikt voor algemene soorten grondgebonden zoogdieren. Tijdens de veldinspectie zijn sporen aangetroffen van Mol, Konijn en muizen. Negatieve effecten op deze soorten zijn niet geheel te voorkomen. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom de Algemene Zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet) in acht te worden gehouden. Zwaar beschermde grondgebonden zoogdiersoorten komen niet voor op of in de nabijheid van het plangebied en zijn niet te verwachten vanwege het ontbreken van geschikt habitat.

Negatieve effecten op algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren zijn niet geheel te voorkomen. De werkzaamheden dienen dan ook uitgevoerd te worden conform de Algemene Zorgplicht (zie hoofdstuk 4).

Negatieve effecten op zwaar beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zijn uit te sluiten.

3.3.4 AMFIBIEËN

Het retentiebekken binnen het plangebied is marginaal geschikt als leefgebied voor algemene soorten amfibieën (Groene kikker complex, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander). Tijdens de veldinspectie stond het bekken droog en zijn er geen amfibieën waargenomen. Vanwege het feit dat in het bekken niet permanent water aanwezig is, vormt het geen geschikt voortplantingswater voor amfibieën. Tevens zijn er in de directe omgeving geen geschikte voortplantingswateren voor amfibieën aanwezig. De kans dat de ruigten en het struweel binnen het plangebied als landhabitat of winterhabitat wordt gebruikt is daardoor zeer klein. De aanwezigheid van deze soorten kan echter niet worden uitgesloten. Negatieve effecten op deze soorten zijn om die reden niet geheel te voorkomen. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom de Algemene Zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet) in acht te worden gehouden.

Negatieve effecten op algemene soorten amfibieën zijn niet geheel te voorkomen. De werkzaamheden dienen dan ook uitgevoerd te worden conform de Algemene Zorgplicht (zie hoofdstuk 4).

3.3.5 OVERIGE SOORTEN

Reptielen

De ruigtes en struweel in het plangebied zijn niet geschikt als habitat voor reptielen, vanwege de kleine omvang en de geïsoleerde ligging in binnenstedelijk gebied. Negatieve effecten op reptielen zijn daardoor uitgesloten.

Vissen

Het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor vissen vanwege de afwezigheid van permanent open water. Negatieve effecten op vissen zijn daardoor uitgesloten.

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden, vanwege de afwezigheid van optimaal ontwikkeld habitat. Negatieve effecten op deze soorten zijn daardoor uitgesloten.

Negatieve effecten op beschermde soorten reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden zijn uitgesloten.

4

Toetsing aan Flora- en faunawet

4.1 OVERTREDING VERBODSBEPALINGEN

In en rond het plangebied komen (mogelijk) beschermde soorten voor. Tabel 1 geeft de mogelijke overtredingen van de Flora- en faunawet door de werkzaamheden binnen het plangebied.

Effecten op beschermde soorten (beschermingsniveau)	Overtreding verbodsbepalingen Flora- en faunawet					Mogelijk knelpunt i.k.v. FFwet
	Art 8	Art 9	Art 10	Art 11	Art 12	
Verstoring algemene soorten broedvogels (vogels, categorie 5)		x		x	x	ja
Aantasting en verstoring leefgebied vleermuizen (tabel 3)				x		ja
Aantasting en verstoring leefgebied algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën (tabel 1)		x		x		ja

Tabel 1 Mogelijke overtredingen van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet

VERBODSARTIKELEN FLORA- EN FAUNAWET

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

4.2 MITIGERENDE MAATREGELEN

Om te voorkomen dat de bovengenoemde verbodsbepalingen worden overtreden dienen de volgende mitigerende maatregelen te worden genomen:

Broedvogels

Verstoring van broedvogels dient voorkomen te worden door de kap- en rooiwerkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode van vogels (buiten de periode van 15 maart – 15 juli).

Vleermuizen

Om te voorkomen dat potentiële vliegroutes van vleermuizen wordt aangetast, dienen de bomen en de meidoornhaag aan de randen van het plangebied behouden te blijven als lijnvormig element. Tevens wordt daarmee het grootste deel van het (potentiële) foerageergebied behouden. Indien het in het kader van de planontwikkeling niet mogelijk is om de bestaande beplanting (in het geheel) te behouden, dan kan deze worden vervangen door gelijksoortige opgaande vegetatie.

Verstoring van vleermuizen kan voorkomen worden door tijdens de werkzaamheden en op de toekomstige parkeerplaats minimale en functionele verlichting te gebruiken.

Tabel 1-soorten (zoogdieren)

Voor ingrepen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting is vrijstelling verleend voor overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van algemeen beschermde soorten. Een ontheffingsprocedure hoeft niet doorlopen te worden voor de verstoring van de vastgestelde te verwachten tabel 1-soorten binnen het projectgebied. Wel dient in alle gevallen de Algemene Zorgplicht in acht te worden gehouden (artikel 2 Flora- en faunawet, zie bijlage 2).

In het kader van de Algemene Zorgplicht dienen de werkzaamheden gefaseerd te worden uitgevoerd in westelijke richting (van de weg af, richting het weiland), zodat eventueel aanwezige dieren de mogelijkheid hebben om zelfstandig het gebied te verlaten. Dieren die zich langzaam voortbewegen (zoals amfibieën of Egel) dienen verplaatst te worden buiten het plangebied in een geschikt habitat.

4.3 TOETSING EFFECTEN NA UITVOERING MITIGERENDE MAATREGELEN

In tabel 2 is weergegeven of en welke verbodsbepalingen worden overtreden, indien de mitigerende maatregelen worden uitgevoerd zoals is beschreven in paragraaf 4.2.

Effecten op beschermde soorten (beschermingsniveau)	Mitigerende maatregelen	Overtreding verbodsbepalingen Flora- en faunawet					Knelpunt i.k.v. FFwet
		Art 8	Art 9	Art 10	Art 11	Art 12	
Verstoring algemene soorten broedvogels (vogels, categorie 5)	Uitvoeren maatregelen buiten broedseizoen				-		nee
Aantasting en verstoring leefgebied vleermuizen (tabel 3)	Behoud bomen en haag langs randen plangebied; Gebruik van minimale en functionele verlichting				-		nee
Aantasting en verstoring leefgebied algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën (tabel 1)	Gefaseerd uitvoeren werkzaamheden in westelijke richting (van weg af, richting weiland); Verplaatsen individuen				-		nee

Tabel 2 Mogelijke overtredingen van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, na uitvoering van de mitigerende maatregelen

4.4 CONCLUSIE EN ADVIES

Uit de effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet blijkt dat, mits de mitigerende maatregelen worden getroffen zoals beschreven in paragraaf 4.2, er als gevolg van de ingreep op het plangebied geen sprake is van overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om die reden hoeft geen nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten, en is een ontheffingsprocedure in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk.

Indien het niet mogelijk is om de opgaande vegetatie langs de randen van het plangebied te behouden, of te vervangen door gelijksoortige opgaande vegetatie, dan dient een nader soortgericht onderzoek aan vleermuizen te worden uitgevoerd. In dit onderzoek zal worden vastgesteld wat de functie van de vegetatie is voor vleermuizen. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt beoordeeld of een ontheffingsprocedure noodzakelijk is, en welke maatregelen nodig zijn om negatieve effecten te voorkomen.

Bijlage 1

Wettelijk kader Flora- en faunawet

Inleiding

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

De Flora- en faunawet heeft belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Algemene zorgplicht

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van “basisbescherming” opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Activiteiten kunnen zo nodig door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen zijn handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten mogelijk in gevaar brengen. Deze verbodsbepalingen vormen een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA- EN FAUNAWET (ARTIKELEN 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13. Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Vrijstelling en ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten". Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels.

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 1	Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10
Tabel 2	Overige soorten	Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10

Tabel 3	Soorten van bijlage 1 van de AMvB	<p>Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: <ul style="list-style-type: none"> dwingende reden van groot openbaar belang; ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin) van de beschermde soort; - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. <p>Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.</p>
Tabel 3	Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn	<p>Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: <ul style="list-style-type: none"> dwingende reden van groot openbaar belang <p>Nb: voor deze groep kan geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Volgens de AMvB kan dit wel, echter gedane uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.</p> <ul style="list-style-type: none"> - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. <p>Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen.</p>

Tabel 3 Beschermingscategorieën AMvB artikel 75 Flora- en faunawet

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen.

Tabel 1 geeft aan dat voor verschillende soorten een vrijstelling geldt, wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. De Unie van Waterschappen heeft een goedgekeurde gedragscode (Unie van Waterschappen, 2005). Het Waterschap Rivierenland heeft ook een beverprotocol geschreven, ingevolge deze gedragscode (Bronsveld et al., 2010).

De gedragscode van de Unie van Waterschappen is niet van toepassing op dijkversterkingen (Unie van Waterschappen, 2005). Toepassing van deze gedragscode leidt niet tot een vrijstelling van de verbodsbepalingen voor soorten van Tabel 2. Wel is de gedragscode van toepassing op andere activiteiten als het dempen van sloten. Voor dergelijke activiteiten is in dat geval geen ontheffing vereist bij de aanwezigheid van Tabel 2-soorten.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- Geen andere bevredigende oplossing is.
- Tevens sprake is van één van de volgende belangen:
  - Bescherming van flora en fauna.
  - Veiligheid van luchtverkeer.
  - Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat het ministerie van EL&I voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (versturende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Binnen de groep van vogels zijn soorten aangewezen waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in tabel 4.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Tabel 4 Beschermingscategorieën jaarrond beschermde nesten.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Toetsingsplicht

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten voorzien zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Heeft het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden gevolgen voor deze soorten?
- Zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en fauna-wet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden, of zodanig uitgevoerd worden dat de invloed op beschermde soorten verminderd of opgeheven wordt?
- Is, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten, vrijstelling mogelijk of ontheffing (ex-artikel 75 van de Flora- en faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist (tabel 3, soorten van bijlage 1, AMvB)?
- Heeft de initiatiefnemer zicht op een beschikking van het ministerie waarin goedkeuring wordt gegeven voor dit maatregelenpakket, op basis van een gedegen maatregelenpakket ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (tabel 3, soorten van Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn)?
- Welke voorwaarden zijn verbonden aan vrijstellingen of ontheffingen en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van het plan?

Bijlage 2

Wettelijk kader gebiedsbescherming

Natuurbeschermingswet 1998

Gebiedsbescherming

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Daarbij zijn twee categorieën beschermingsgebieden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden.
- Beschermde natuurmonumenten.

Natura 2000-gebied

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen.

De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen komen. Om deze toetsbaar te maken kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen, die mogelijke gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar komen. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard gelden ook als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie.

Voormalig beschermd natuurmonument

Naast deze Natura 2000-gebieden kent de Natuurbeschermingswet ook beschermde natuurmonumenten. Sinds de inwerkingtreding van de (oude) Natuurbeschermingswet zijn 188 gebieden aangewezen als beschermd natuurmonument of staatsnatuurmonument. Door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 verdwijnt het verschil tussen Beschermde en Staatsnatuurmonumenten. Deze gebieden vallen dan onder de noemer van Beschermde Natuurmonumenten.

Een deel van de Beschermde Natuurmonumenten vallen samen met Natura 2000-gebieden. Hiervoor geldt bij definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden het toetsingskader van artikel 19 van de Natuurbeschermingswet voor Natura 2000-gebieden.

Beschermd natuurmonument

Waar de gebieden niet samen vallen blijven Beschermde Natuurmonumenten in stand en vallen onder het toetsingskader van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet, dat hieronder wordt toegelicht. Het gaat hierbij om 66 gebieden.

De status Beschermd natuurmonument betekent dat het zonder vergunning verboden is om handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor dat natuurmonument. Het gaat om handelingen die mogelijk significante gevolgen hebben (ook bij twijfel) voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied.

Tenzij zwaarwegende openbare belangen bestaan ('dwingende redenen van openbaar belang') die het verlenen van een vergunning 'noodzakelijk' is. In tegenstelling tot de afweging bij een Natura 2000-gebied, hoeft hier geen alternatievenonderzoek plaats te vinden. Bij Beschermd natuurmonumenten ontbreken de instandhoudingdoelen als toetsingskader voor mogelijke effecten, zoals bij de Natura 2000-gebieden. Het aanwijzingsbesluit van een Beschermd natuurmonument bevat echter een overzicht van de te behouden natuurwaarden. Het toetsingskader en het traject tot vergunningverlening is vergelijkbaar met dat van de Natura 2000-gebieden.

Voor handelingen buiten het beschermd natuurmonument (voor zover aangewezen voor de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998) die significante effecten kunnen hebben op het gebied is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet¹). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten een Beschermd natuurmonument die negatieve gevolgen kunnen hebben. Daarnaast is de zgn. Zorgplichtbepaling (art. 191 Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing. Deze zorgplicht houdt o.a. in dat als een activiteit wordt ondernomen waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig kan zijn voor de natuurwaarden van het gebied, deze activiteit niet plaats mag vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

Vergunningverlening

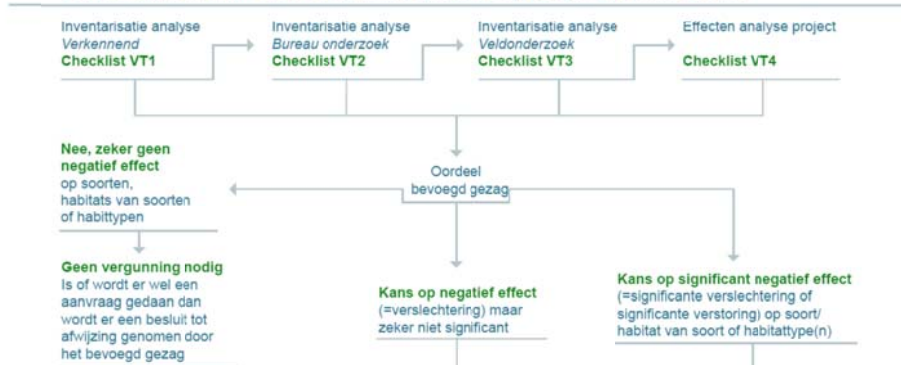
De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als er sprake is of kan zijn van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, moet een Passende Beoordeling met ADC-toets (Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang, Compensatie) uitgevoerd worden. Als er wel verslechtering van de kwaliteit van habitats op kan treden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechteringstoets. Als er geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en er hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, is er geen Natuurbeschermingswetvergunning nodig. In dat geval hoeft er ook geen nader onderzoek gedaan te worden. In onderstaande figuur is het bovenstaande schematisch weergegeven.

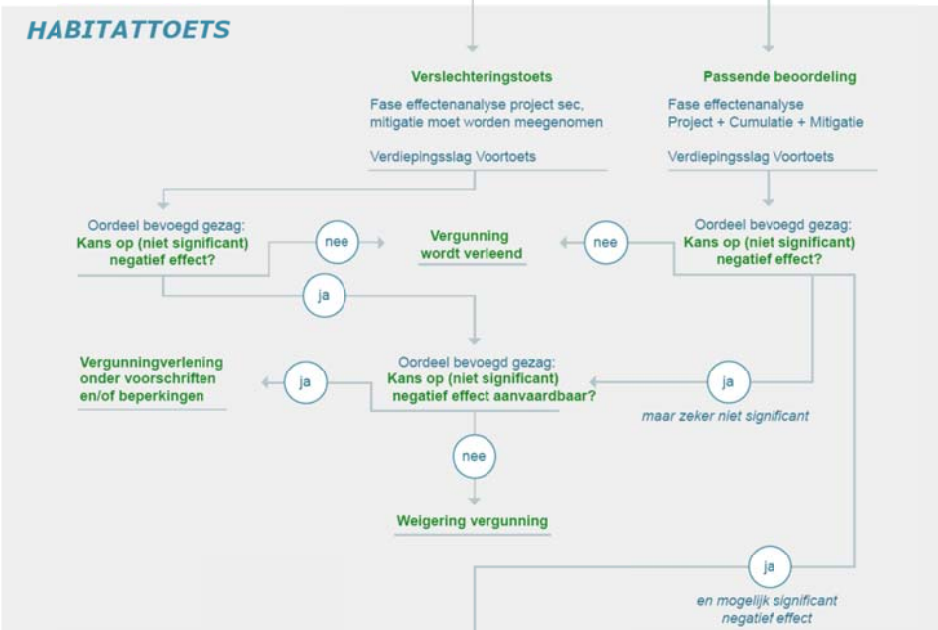
¹ In artikel 16 staat dat externe werking alleen geldt voor in het aanwijzingsbesluit beschreven activiteiten. Uit art. 65 blijkt echter dat dit alleen geldt voor beschermd natuurmonumenten die na 1 oktober 2005 zijn aangewezen en die zijn er (nog) niet.

VOORTOETS

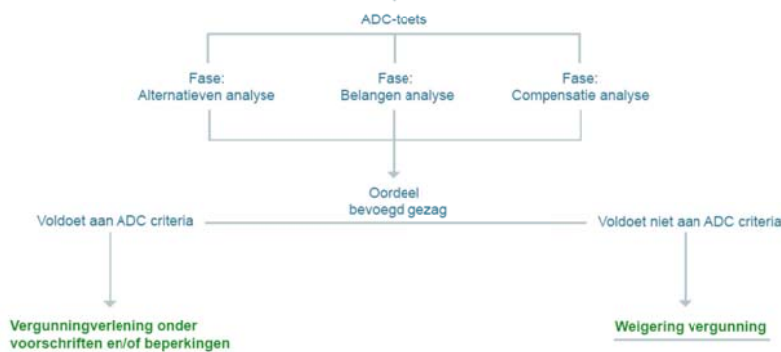
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Om de natuur in Nederland weer tot een goed functionerend ecologisch netwerk te maken, wordt de EHS begrensd en aangelegd, als netwerk van bestaande en nieuwe natuur. Het wettelijk kader voor het aanwijzen (begrenzen) en beschermen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de PKB Nota Ruimte. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Het EHS-beschermingsregime is opgebouwd uit verschillende elementen. Dit zijn naast het 'nee, tenzij'-regime, met als sluitstuk natuurcompensatie, de maatwerkinstrumenten EHS-saldobenadering en Herbegrenzen EHS. De feitelijke begrenzing van de EHS is op provincie-niveau vastgelegd in het Provinciale Omgevingsplan Limburg (POL, 2006). Hierin is ook het toetsingskader nader uitgewerkt.

WEZENLIJKE KENMERKEN EN WAARDEN

Definitie wezenlijke kenmerken & waarden in de Nota Ruimte (2004, p.114): "de wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied. Het gaat daarbij om: De bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde".

'Nee, tenzij'-regime en compensatiebeginsel

Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. . Dat wil zeggen dat ontwikkelingen in de EHS die significante gevolgen hebben voor de kenmerken en waarden van de EHS alleen kunnen worden toegestaan als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieve oplossingen zijn. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden. Dit geldt ook voor externe werking.

Externe werking

In een brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'nee, tenzij' principe op gebieden in de nabijheid van EHS te laten vervallen (TK 29 576, nr. 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS (TK 29 576, nr. 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zgn. "externe effecten"(TK 29576, nr. 52). Dit betekent overigens wel, dat bij een ingreep in de EHS, ook rekening gehouden moet worden met indirecte effecten, zoals geluidsverstoring en stikstofdepositie naar andere delen van de EHS.

Colofon

QUICKSCAN NATUURWETGEVING GEZONDHEIDSZORG CENTRUM VIJVERDALSEWEG MAASTRICHT

OPDRACHTGEVER:

Aannemingsbedrijf De Langen & van den Berg BV

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

ing. M.W.J. Stevens

GECONTROLEERD DOOR:

ing. M.W. Klasberg

VRIJGEGEVEN DOOR:

ing. M.W. Klasberg

19 maart 2012

076341635:0.6

ARCADIS NEDERLAND BV

Stationsplein 18d

Postbus 1632

6201 BP Maastricht

Tel 043 3523 300

Fax 043 3639 981

www.arcadis.nl

Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.